

Městské muzeum a galerie Polička

Dějiny sbírky výtvarného umění

Musejní spolek „Palacký“ v Poličce byl založen roku 1881 a již od počátku vytvářel fond „Umění výtvarné“. V roce 1934 věnovalo město muzeu uvolněnou budovu chlapeckých škol a roku 1936 byla zpřístupněna stálá galerie „Českomoravská vysočina v dílech svých velkých synů“. V roce 1994 byly zpřístupněny expozice starého a moderního umění v rekonstruované barokní radnici.

Sbírky byly získávány několika generacemi muzejníků. Starosta muzejního spolku Ing. František Bukáček položil po r. 1936 důraz na krajináře Vysočiny. Od roku 1941 pořádal každoročně Východočeský umělecký salon v Poličce (v r. 2014 67. Umělecký salon v Poličce). V roce 1953 byla získána obrazárna rodu Hohenemsů ze zámku Bystré u Poličky. Od roku 1984 se tehdejší ředitel David Junek zaměřil na doplňování fondu moderního umění – na autory mající vazbu na region Poličska a kteří svým významem hranice regionu významně překročili.

Následující text nabízí malé nahlédnutí do sbírek ve stálé expozici a představuje nejvýznamnější umělce.

Dobrý den, vítáme vás v městské galerii.

Staré umění na Poličsku od gotiky do 19. století

Expozice Staré umění na Poličsku zahrnuje období od gotiky do konce 19. století a představuje díla vytvořená pro Poličku nebo pocházející od poličských výtvarníků.

GOTIKA A RENESANCE

Gotika a renesance je zastoupena pouze několika málo exempláři.

VERAIKON G ps 1 (*pod tímto číslem lze vyhledat fotografie v on-line katalogu*)

Gotický reliéf byl původně umístěn nad portálem severní předsíně kostela sv. Jakuba v Poličce. Vera ikon znamená v překladu pravá podoba. Veraikon byl považován za obraz nadpřirozeného původu – nevytvořený lidskou rukou – ale vzniklý otištěním Kristovy tváře do roušky. Kopii obrazu dovezl do Čech Karel IV. z Říma. Středověká víra přisuzovala zázračnou moc všem jeho kopiím, od kterých byla očekávána ochrana. Veraikony byly osazovány i nad vchody do chrámů. Z poličského kostela byl odstraněn při přestavbě po požáru r. 1845. V expozici je nad průchodem, aby byl zachován původní odstup i smysl. Nejde o mimořádné umělecké dílo, ale o fascinující poselství ze středověké Poličky, patrně z konce 14. nebo z 15. století.

sv. KATEŘINA G ps 2

Rustikální (*hrubě provedená*) gotická plastika, asi z 15. století, původně z kostela sv. Kateřiny v obci Svatá Kateřina u Poličky. K roku 1700 jsou dochovány reference, že se k soše, která byla považována za zázračnou, konaly poutě. Socha byla v barokním období patrně oblékána a korunována – odpovídaly by tomu zásahy – seříznutý vrchol hlavy, odřezání plastických záhybů

šatů, průřezy pod pažemi a neogotické arkády soklu. V kostelíku, až do jeho přestavby na konci 19. století, byla tato socha obklopena světicemi, které jsou připomenuty v barokním období.

BAROKO

Bohatství města v barokním období nám dokládá nejenom samotná budova radnice, ale i početná sbírka obrazů a plastik.

BALSAZAROVA HOSTINA G os 69

Balsazarovi, který se při hostině rouhal Bohu, se zjevila ruka písící nesrozumitelný nápis. Prorok Daniel nápis vyložil: *Mené, mené tekel u-parsin* - Zčetl jsem, zčetl, zvážil a rozděluji. Následujícího dne vpadl do země nepřítel a král byl zabit.

KRÁLOVNA ZE SÁBY NÁVŠTĚVOU U ŠALAMOUNA G os 68

Oba obrazy možná pocházejí z některého (moravského?) kláštera zrušeného Josefem II.

SEN sv. FRANTIŠKA G os 58

Dle předlohy Johanna Lucase Krakera.

sv. FRANTIŠEK z ASSISI G os 59

Autorský okruh Ignáce Raaba?

sv. JAN NEPOMUCKÝ G os 55

sv. FLORIAN G os 56

sv. ANTONÍN G os 57

Ondřej Andršt (narozen po 1700 v Horním Litvínově v severních Čechách, zemřel po 1778 v Poličce). Asi od roku 1743 žil v Poličce, kde se o deset let později oženil. Při křtu syna je uváděn Tadeáš Supper, malíř v Moravské Třebové. K roku 1763 je uváděn jako velmi chudý měšťan. Je autorem nástropní fresky a 4 obrazů v radniční kapli z r. 1743 (*majetek města, není v katalogu galerie*) a nedochovaných obrazů pro děkanský kostel sv. Jakuba - pro hlavní oltář (1753) a pro oltář sv. Anny a sv. Karla Boromejského (nedatovány). Pokud mu bylo zadáno malování obrazu hlavního oltáře, musel být nepochybně považován za malíře kvalitního.

MĚDIRYTINY a TISKOVÉ PLOTNY - MOROVÝ SLOUP G gs 24-27

Michal Rentz byl dvorním rytcem hraběte Šporka v Kuksu. Patřil k nejvýznamnějším autorům své doby a tak je zřejmé, že poličtí měšťané měli dobrý rozhled i dostatek prostředků, pokud zadali tuto zakázku právě jemu. Mědirytina měla nepochybně sloužit k šíření věhlasu města Poličky. Jeden výtisk byl určen jako dar k narozeninám císařovny Alžběty Kristýny. Pro svoji dobu je neobvyklá velikost desky i cena – ta byla vyšší než cena kamenné sochy na kašně. Unikátní je dochování tiskových desek. Velká tisková deska je z r. 1742 a malá z r. 1746.

CYKLUS 6 SVĚTIC ZE SV. KATEŘINY G ps 3-7

V kostele sv. Kateřiny v obci Svatá Kateřina u Poličky bylo k r. 1700 doloženo poutní místo ke sv. Kateřině (*patrně ke starobylé soše G ps 1*). Zde vystavené sochy pocházejí patrně z obnovy kostela městem Poličkou v r. 1666. Původně byly polychromované. Rozpoznat lze sv. Markétu – s drakem = d'áblem a sv. Veroniku – s tvářmi Krista otištěnou do šátku.

ANDĚL KŘÍŽOVÉ CESTY G ps 11

František Pacák byl synem Jiřího Pacáka a pro Poličku vytvořil r. 1748 monumentální křížovou cestu v kaplích okolo kostela sv. Jakuba. Po požáru r. 1845 se dochovalo jen torzo -

plačící anděl. Původně šlo o 52 polychromovaných (*tj. barevně natřených*) soch. Přibližnou představu, jak soubor působil, si můžeme učinit ve Vraclavi u Vysokého Mýta - kde jsou vystaveny obdobné sochy pocházející z poutního místa v Králíkách.

(nejslavnějším dílem Jiřího Pacáka je mariánský obelisk-morový sloup, stojící před radnicí v Poličce – viz grafika výše)

CERES jako LÉTO G ps 13

BAKCHUS jako PODZIM G ps 14

VENUŠE a AMOR G ps 15

FLORA a AMPHITRITE jako VODA a ZEMĚ G ps 16

Dominik Aulíček se narodil r. 1734 v Poličce. Vyučil se u Františka Pacáka, který se oženil s Aulíčkovou sestrou. Odešel na studia do Vídně, později do Paříže, Londýna a do Říma. Zde začíná jeho rychlá umělecká kariéra – za vynikající práci mu udělil papež řád Zlaté ostruhy. V roce 1762 odcestoval do Mnichova, kde získal místo modeléra v manufaktuře na porcelán v Nymphenburgu. Jeho uměřené práce ovlivněné klasicismem, byly v protikladu k přezdobenému rokoku. Zemřel r. 1804 v Mnichově.

Představeny jsou porcelánové alegorie ročních období, antická božstva – dokládající zájem o antickou minulost a štvance zvěře.

19. STOLETÍ - MĚŠŤANSKÝ PORTRÉT

HEŘMAN JAN WELZEL, BARBARA WELZELOVÁ G os 22, 23

Antonín Machek náležel mezi nejvýznamnější a nejžádanější portrétisty doby klasicismu. Narodil se r. 1775 v Podlažicích u Chrudimi, v roce 1799 odjel do Vídně studovat na Akademii. Malíř se snažil vystihnout zajímavou tvář staršího důstojného měšťana. Protějšková podobizna manželky je spíše portrétem róby. Krajky, stuhy, záhyby látky jsou zde podány s pozoruhodnou věcností a přesností. Vyplývá to patrně i z mentality zámožných žen z venkovských měst, že složitost róby byla stupňována až do přebujelosti. Tvář působí rozšafně, ale poněkud chtěně důstojně. (*poznámka: Welzelovi nežili v Poličce, ale v Jindřichově Hradci*)

PODOBIZNA OSTROSTŘELECKÉHO SETNÍKA G os 48

Obchodník Johann Lamatsch se do Poličky přizemil ze Svitav. Na obraze je ve svých 67 letech. Byl setníkem poličských ostrostřelců. O ostrostřelcích se můžete více dozvědět v poličském muzeu.

FERDINAND THANABAUER a ZENONIE THANABAUEROVÁ G os 38, 39 a 46, 47

Kupec a faktor Ferdinand Thanabauer za velké neúrody v r. 1847 poskytoval potřebným chléb a hrách. Faktori vykupovali od tkalců plátno a ve velkém je pak dodávali do Vídně. Podobiznu z r. 1857 můžete srovnat s podobiznou z r. 1882. Pokud se vám zdá, že pán na rozdíl od manželky nezestárnul, tak je to tím, že manžel byl již po smrti a malíř pouze okopíroval starší obraz.

PODOBIZNA JANA a MARIE FILIPI G os 49, 50

Eduard Kasparides se narodil v Křenově u Svitav (*1858 Křenov - 1926 Bad Gleichenberg v Rakousku*), ale jeho otec pocházel z Poličky, kde Eduard také navštěvoval školu (*dnešní muzeum*). Díky přimluvě strýce – poličského naivního malíře Emanuela Kašparidese (G os 88-94) - byl poslán na studia na vídeňskou akademii. Eduard později namaloval podobiznu své poličské sestřenice Marie, které bylo 25 let a jejího manžela – řeznického mistra.

Zajímavý doklad dětské módy v městském prostředí 40. let 19. století. Upoutá i veverka na bidýlku.

POLIČKA OD JIHU

G os 97

Antonín Bohdanský byl místní malíř pokojů, dekoračních maleb, i střeleckých terčů. Podílel se na výmalbě divadla a vytvoření opony z r. 1869. Dnes je opona vystavená ve vestibulu městského úřadu. Obraz Polička od jihu před požárem r. 1845 je z původní výbavy radnice, byl však namalován až dlouho po požáru.

Jeden z mnoha obrazů zachycujících požár města a město před ohněm (G os 95-100).

19. STOLETÍ – SOCHAŘSTVÍ

Vojtěch Eduard Šaff se narodil v roce 1865 v Poličce – v dnešní Šaffově ulici. Na výtvarnou dráhu byl doporučen poličským učitelem kreslení. Byl přijat na vídeňskou akademii – v té době jedinou školou v Rakousku, kde se vyučovalo sochařství. V r. 1892 obdržel diplom absolventa akademie a především získal za sochu Vražda nemluvňat v Betlémě prestižní Římskou cenu, což byl stipendijní pobyt.

V roce 1900 se otevřely brány světové výstavy v Paříži, kde byl vystaven i reliéf Dívčí válka – dnes je v poličském muzeu. Sochaře se ujal poslanec Karel Kramář (viz známá vládní Kramářova vila v Praze), který mu ve Vídni nechal vybudovat prostorný ateliér a poskytl byt ve svém domě, kde bydlel i Josef Svatopluk Machar.

Nástup secesního slohu je vidět v práci Vyhnání z ráje i na dalších dílech. Z Poličky dostal jen malou zakázku na desku purkmistra Smoly (dnešní penzion U Purkmistra v Riegrově ulici) a v místním lesoparku na desku Jana Husa. V r. 1919 se přestěhoval z Vídně do Brna. O vánocích 1923 Šaff zemřel na následky epidemie chřipky.

LÉDA S LABUTÍ

G ps 87

Léda s labutí byla poctěna mistrovskou cenou a diplomem za umění na Zemské jubilejní výstavě v Praze 1891. Socha náleží do proudu důstojného akademického umění (*protikladem je mladší hravá secese*). Jde o antickou báji: záletný Zeus, aby uniknul pozornosti své právem žárlivé manželky, se proměnil v labuť a obtěžoval krásnou spartskou královnu Lédu – jí se poté narodila Helena Trójská.

VRAŽDA NEMLUVŇAT V BETLÉMĚ

G ps 94

poctěna na vídeňské akademii "Římskou cenou", což byl stipendijní pobyt v Římě pro nadané žáky

NERONOVA POCHODĚŇ

G ps 101

výtvarné zpracování pronásledování prvotních křesťanů za císaře Nera

PRAVĚK, DĚJINY, PAMÁTKY

G ps 110-112

Následující tři reliéfy jsou předlohou pro výzdobu fasády Muzea hlavního města Prahy – dobře jsou patrné z autobusového nádraží Florenc - před sestupem do metra.

VZDUCH, ZEMĚ

G ps 85, 84

Modely pro dvě pískovcové sochy na severním střešním zábradlí Národního muzea.

VLNY ŽIVOTA

G ps 158

Nastupující secese ráda používala fantazijní prvky - zajímavé je, že mužská postava vyrůstá z vlny a představuje tak vodní živel.

NYMFA NA VLNĚ G ps 130

další doklad secesní tvorby, která byla ovlivněna i přátelstvím Šaffa s malířem Benešem Knüpferem

ZAJÍMAVÁ JÍZDA G ps 100

satyr jedoucí na želvě

CAN - CAN G ps 145

soška představuje oblíbený dobový tanec z varieté (1903)

NAŠE VINOBRANÍ G ps 165

podtitulem „věnováno rodnému kraji“ autor naráží na neúrodná políčka – jde o kopání brambor

ELEGIE G ps 250

žebračka s flašinetem z předměstí Žabovřesky, jak ji poznal Šaff po přestěhování do Brna

ZDE BY MĚLY KVĚST RŮŽE G ps 135

reprodukováno na titulu stejnojmenné sbírky Josefa Svatopluka Machara – básník byl Šaffovým přítelem a je portrétován i na reliéfu Dívčí válka v poličském muzeu

VYHNÁNÍ Z RÁJE G ps 160

pozoruhodná, typicky secesní práce

OBĚTEM ZA SVOBODU G ps 268

Nerealizovaný návrh z r. 1923 na pomník padlým ve světové válce pro Poličku. Můžete jej v parku srovnat s realizací Kadlecovy Vdovy.

Obrazová galerie rodu Hohenemsů

Slavný rakouský rod Hohenemsů je srovnatelný s našimi Pernštejný. Ve vojenských službách nabývali významu, až dosáhli svého vrcholu v osobě Jakuba Hanibala I. z Hohenemsu (1530-1587), jehož strýcem byl tehdejší papež Pius IV. Medicejský, který mu zorganizoval svatbu ve vatikánském Theatru a jmenoval jej do funkce generálního kapitána papežských vojsk.

K nejpozoruhodnějším dílům patří obraz Zahradní hostina, který je považován za nejrozsáhlejší renesanční skupinový portrét mimo italské území – díky tomu pochopitelně nemá obdobu v celé naší republice.

Obrazárna byla r. 1803 převezena z Rakouska do zámku Bystré, r. 1868 rod vymírá. V r. 1953 byla obrazárna převezena do Poličky, nynější expozice byla otevřena v r. 1994. Základní informace přináší katalog Křížová-Junek: Obrazová galerie rodu Hohenemsů, Polička 1997.

Doba Jakuba Hanibala I. z Hohenemsu - kavalíra a válečníka, papežova synovce

Anthoni Bays: Zahradní hostina Hohenemsů, 1578, 212 x 543 cm – nejvýznamnější dílo, G os 115

Anthoni Bays: Jakub Hanibal I. z Hohenemsu s manželkou Hortenzií rozenou Boromejskou z Arony, Hofmistrem Hartmannem Bappusem z Trazbergu a komornou Pausánií Miniconou, 1577 – tento obraz a 2 následující tvořily původně 1 skupinový portrét, G os 112-114

Anthoni Bays: Pohled na Hohenems, 1576 – sídlo Hohenemsů s řadou výjevů, G os 186

Anthoni Bays (?): Církev bojující, okolo 1575 – jedno z nejvýznamnějších děl, G os 180

Hans Jacob Nopis: Rytířské klání a ohňostroj v římském Theatro Vaticano u příležitosti sňatku Jakuba Hanibala I. z Hohenemsu s Hortensií Boromejskou roku 1565, namalován 1610 – dějově atraktivní obraz, G os 179

Jan Gossaert – okruh: Madona, po 1531 – z válečné kořisti Jakuba Hanibala v Nizozemí, G os 178

Marek Sittich IV. z Hohenemsu, arcibiskup salcburský - stavebník domu a zahrad Hellbrunn

Arsenio Mascagni: Arcibiskup Marek Sittich IV. z Hohenemsu, 1619 (?) – v pozadí dóm v Salcburku a zahrady Hellbrunn, jako chrám Slunce (Krista) a zahrada Saturnova, G os 134

Alegorie tří ctností Marka Sitticha IV. z Hohenemsu – Moc POTESTAS, Urozenost NOBILITAS, Šlechtnost LIBERALITAS, 1612, G os 181

hrabě Kašpar z Hohenemsu - mecenáš a milovník umění

Kašpar z Hohenemsu s manželkou Eleonorou Filipínou, bratrem Markem Sittichem IV., synem Jakubem Hanibalem II. a dcerami Annou Marií a Dorotou, 1608, G os 128

Jakub Hanibal II. z Hohenemsu, 1620 – marnotratný syn Kašparův, G os 139

Pohled na Hohenems, 1626 - v době hraběte Kašpara, G os 187

Hans Jacob Nopis (?): Svatojiřské posvícení (s příběhem Ztraceného syna), 1608 (kopie z r. 2005, originál je v Ostravském muzeu, kam se dostal po r. 1945 ze zámku Kunín) dějově mimořádně atraktivní obraz (Junek: Ztracené a opět nalezené obrazy hohenemské obrazárny s příběhem ztraceného syna, 2010), G os 193

poslední členové rodu

Johann Joseph Kauffmann: František Vilém III. z Hohenemsu, 1751 – poslední mužský člen rodu (+1759), G os 158

Ferdinand Licht: Marie Rebeka Josefa z Harrachu, rozená z Hohenemsu, 1795 – dcera a dědička Fr. Viléma III., r. 1803 nechala převést obrazárnu z Hohenemsu do Bystrého (pohřbena v hartmanické kapli u Bystrého), G os 161

neznámý malíř: Marie Valburka z Truchsess-Waldburg-Zeilu, rozená z Harrach-Hohenems, kolem r. 1780 – významná stoupenkyně moravského osvícenství, zakladatelka výchovného ústavu v Kuníně, část obrazárny převezla na zámek Kunín, poslední přímá členka rodu (+1828, pohřbena v Kuníně.

Bystré získala vzdálená příbuzná Ernestina z Langetu a tou vymírá rod Hohenemsů r. 1868), G os 163

Bohuslav Martinů ve výtvarném umění

Představeny jsou ohlasy výtvarníků na dílo hudebního skladatele, poličského rodáka. Ze sbírky moderního umění připomínáme jen několik exemplářů.

Karel Svolinský	POZDRAV BOHUSLAVU MARTINŮ, 1960, G on 133
Hana Hölzelová	JULIETTE, linořez, 1977, G gn 471
Karel Haruda	POLNÍ MŠE, 1967, G on 132
Miroslav Rada	POCTA BOHUSLAVU MARTINŮ – ŘECKÉ PAŠIJE, 1986, G on 135
grafika	G gn 332-338, 446-475
plastika	G pn

Moderní umění na Poličsku (20. století)

Expozice je zaměřena na autory, kteří se v Poličce a na Poličsku narodili nebo zde žili, a kteří svým významem překročili hranice regionu. První sál je věnován tradiční krajinomalbě a plastice (*Jan Honsa, Josef Václav Síla, František Bukáček, Vladimír Šindler, Josef Kadlec, Jan Lichtág ad.*), druhý sál abstraktní tvorbě (*Zbyšek Sion, Bořivoj Borovský, Vladimír Kopecký ad.*), třetí sál je věnován návratu figurace (*Jan Černý, Jiří Šindler, Zbyšek Sion, Veronika Bromová ad.*), závěr pak tvoří prostor k prezentaci nových médií využívajících videoprojekci a zvuk (*Martin Janiček*).

Při pohledu do 1. sálu, který časově zasahuje až do 50. let 20. století, překvapí, že v regionu nepůsobil žádný příslušník avantgardního umění. A tak s Poličkou jde spojit snad jen Jan Zrzavý – přítel Bohuslava Martinů a autor velké výstavy v poličské galerii v r. 1961.

Pro období 1. republiky je však dobře zastoupena moderní architektura – především funkcionalistickou Šmídovou vilou (*arch. Bohuslav Šmíd 1934*) a nábřežím s rondokubistickými činžovními domy (*arch. Oldřich Liska a Václav Flégl 1923*) a funkcionalistickou školou (*arch. Šmíd 1928 - blíže Švácha: Polička – moderní architektura, 2007*)

KRAJINÁŘI VYSOČINY

Jan Honsa (narozen 1876 v Tisové u Vysokého Mýta, zemřel 1937 v Poličce)

V letech 1893-1898 vystudoval Akademii výtvarných umění v Praze, speciální ateliér Julia Mařáka. Po návratu z jednoroční vojenské služby se do tohoto ateliéru vrátil a pod vedením Antonína Slavíčka v něm setrval do roku 1900. V roce 1903 s malířem F. T. Šimonem navštívil Paříž, ze které se po dvou měsících vrátil přes Německo. V roce 1911 obdržel stipendium a odjel do Německa a do

Paříže. Cestou navštívil také Belgie a Nizozemí. Působil v Praze a v Běstovicích u Chocně, kde zakoupil statek. Od roku 1898 byl členem Spolku výtvarných umělců Mánes a Union International des Beaux-Arts et Lettres v Paříži.

K jeho nejvýznamnějšímu období patří přelom století, kdy u něj realistický projev přecházel v secesní stylizovaná zobrazení krajiny. Náležel k významným českým krajinářům. Zemřel v Poličce v r. 1937.

Z Českomoravské vysočiny, olejomalba na plátně, asi 1912, G on 36

František Kaván (narozen 1866 ve Víchovské Lhotě u Jilemnice, zemřel 1941 v Libuni u Jičína) Narodil se v zemědělské rodině, studoval na Akademii výtvarných umění v Praze u prof. Julia Mařáka. Pod vlivem impresionismu se jeho kolorit projasnil. Byl členem Svazu výtvarných umělců Mánes, se kterým vystavoval v r. 1900 v Paříži. Maloval v Železných horách i na Vysočině a dlouhá léta žil ve Vítanově a Svobodných Hamrech u Hlinska. V závěru života se přestěhoval na Jičínsko. O jeho tvorbu byl velký zájem, který mezi sběrateli trvá dodnes.

Kavánova první manželka – Helena – zemřela při hospitalizaci v poličské nemocnici (1926) a je pohřbena na centrálním hřbitově v Poličce. Náhrobek Děvče s liliemi je od sochaře Františka Úprky (1928).

Jaro ve Vítanově, olejomalba na lepence, mezi 1919-22, G on 59

Josef Jambor (narozen 1887 v Pohledci u Nového Města na Moravě, zemřel 1965 v Tišnově) Absolvoval reálné gymnázium v Novém Městě na Moravě. Po něm se od roku 1908 stal posluchačem brněnské techniky, na niž absolvoval zeměměřičský kurz a kulturní inženýrství. V roce 1914 chtěl jako geometr odejít do Srbska, ale tento jeho záměr překazila 1. světová válka. Vzhledem k tomu, že byl zproštěn vojenské služby, ještě v roce 1914 nastoupil na Akademii výtvarných umění v Praze do ateliéru prof. Maxe Švabinského, kde studoval grafiku. Po studiích navštívil Jugoslávii, Itálii, Holandsko a Německo. Několik let žil v Praze. V roce 1931 se usadil v Tišnově. Maloval na Českomoravské vysočině v Blatinách, ve Sněžném, na Buchtově kopci, Podlesí, Devíti skalách nebo na Žákově hoře.

První sníh na Blatinách, olejomalba na plátně, 1941, G on 56

Rudolf Hanych (narozen 1906 ve Svatce, zemřel 1994 v Novém Městě na Moravě)

Původně měl být lesníkem, ale po smrti otce neměla rodina dost finančních prostředků na jeho studium a proto se staral o hospodářství. Od roku 1928 studoval na Uměleckoprůmyslové škole v Praze u profesora A. Hofbauera. V roce 1932 nastoupil na Akademii výtvarných umění v Praze do krajinářské speciálky profesora Otakara Nejedlého. O tři roky později odjel na studijní cestu do Itálie a v roce 1938 navštívil Jugoslávii spolu se spolužáky - mj. i J. V. Sílou. Od roku 1939 byl členem Spolku výtvarných umělců Aleš a účastnil se jeho členských výstav. Na počátku své tvorby byl podobně jako většina jeho spolužáků silně ovlivněn dílem svého učitele. Z jeho vlivu se vymanil až po návratu do rodné Svatky, kde našel svůj vlastní výtvarný výraz. Opětovně se vrací k zobrazení starých stromů, které mu symbolizují vytrvalost a jistotu.

Starý jeřáb, olejomalba na plátně, před r. 1960, G on 29

Gustav Porš (narozen 1888 v Chrudimi, zemřel 1955 v Pardubicích)

Touhu stát se malířem naplňoval obtížně, protože rodiče nepřáli volbě tak nejistého povolání. Krátce studoval školu pro zpracování dřeva, pak působil jako návrhář a reklamní pracovník textilního závodu v Chrudimi. Vystudoval Akademii výtvarných umění v Praze u prof. Jana Preislera (1915). Podniknul studijní cestu do Jugoslávie a usadil se ve Skutči ve vile projektované poličským stavitelem Bohuslavem Šmídem. Do tohoto kraje jej zlákal román Terézy Novákové. Maloval převážně krajiny, nejčastěji v Železných horách na Chrudimsku a na Vysočině. Ve své

době byl oblíbeným autorem a jeho díla zakupovala řada institucí – mimo jiné městský úřad a spořitelna v Poličce.

Větrný den (podzim), olejomalba na lepence, kolem 1917, G on 144

Josef Václav Síla (narozen 1908 v Širokém Dolu, zemřel 1989 v Lačnově)

Narodil se r. 1908 v Širokém Dolu, později se rodina přestěhovala do Kamence. Jeho otec byl sedlák a velmi špatně nesl, že syn nebude chtít hospodařit a odmítl ho na studiích podporovat. Po absolvování poličského gymnázia studoval na Akademii výtvarných umění v Praze v krajinářském ateliéru prof. Otakara Nejedlého. V roce 1928 navštívil Korsiku a Paříž, později strávil dva roky v Římě a Neapoli. V roce 1930 navštívil Masseur, Toulone a Florencii. O rok později Cap Ferrat u Monte Carla a Paříž. Navštívil také Florencii, Řím a Mnichov. Ve škole získal Hlávčákovu stipendium, opět odjel do Paříže a dva roky strávil v Římě a Neapoli. Po studiích se vrátil na Vysočinu a přestěhoval se do malého domku v Lačnově. Žil v ústraní, nevyhledával společnost, nestaral se o prodej svých obrazů. Skrze malbu přírody se ve svém díle snažil zobrazit vyšší kosmický řád, hlubší vztahy mezi věcmi, věčné, stálé, neměnné, vždy platné, vztah mezi prostorem a časem atd.

Prostor a čas – Prosička, olejomalba na plátně, 1943, G on 86

Sádek, olejomalba na plátně, 30. léta, G on 85

Vladimír Šindler (narozen 1891 v Morkovicích na Hané, zemřel 1961 v Korouhvi)

Byl autodidaktem, to znamená, že ke svému kultivovanému výtvarnému projevu se propracoval bez odborných výtvarných škol. V roce 1903 nastoupil na reálné gymnázium v Kroměříži. Chtěl se stát architektem. Navštěvoval zámeckou galerii, výstavy současného umění (Mařák, Úprka, Schwaiger ad.), koncerty apod. V roce 1907 na přání otce musel nastoupit na učitelský ústav. Již v této době začínal malovat akvarely a oleje. Objevil dílo Antonína Slavíčka, jehož tvorba měla na něj velký vliv a přivedla ho také v srpnu 1920 na Vysočinu. Zde se oženil a začal učit v nedaleké Korouhvi. Nejoblíbenější technikou byl dřevoryt, barevný dřevoryt a později litografie. Věnoval se i kresbě a olejomalbě.

Soubor grafiky G gn 25-96

Soubor kreseb G kn 1-14

František Bukáček (narozen 1910 v Moravských Křižánkách, zemřel 1988 v Tišnově)

Narodil se v selském statku, obdivoval louky kolem řeky Svatky, zalesněné kopce, kamenité stráně, ale především mikrosvět květin a kytic. Od 5. třídy navštěvoval školu v Poličce a bydlel u svého strýce ing. Františka Bukáčka, který byl starostou muzejního spolku a významným národopisným pracovníkem.

Vystudoval dvouletou textilní školu v Ústí n. Orlicí a školu uměleckých řemesel v Brně. V roce 1933 byl přijat na Akademii výtvarných umění v Praze. Navštěvoval speciálku na figurální malbu prof. Vratislava Nechleby, do r. 1939 studoval u profesora Josefa Loukoty. Po uzavření vysokých škol žil a pracoval v Poličce. Mnoho let působil jako ředitel poličského muzea (1955-1958, 1960-1961, 1964-1970). Využíval své schopnosti vidět a charakterizovat výtvarnými prostředky vlastnosti předmětů a přirozeně dělil svoji pozornost mezi portrét, krajinomalbu, zátiší a květiny. Posléze však největší díl pozornosti věnoval zátiším a hlavně květinám. Ty ho uchvacovaly nekonečným bohatstvím barev a tvarů. Od konce 50. let se škála barev rozzářila, tahy štětce se uvolňovaly a nabývaly na ráznosti. Uměleckým vyzvedáváním krásy přírody vyjadřoval svůj vztah k životu a k hodnotám, které jej činí šťastnějším.

U Jimramova, 1975, G on 31

Les, olej na plátně, G on 19

Hortensie v naší zahradě, olejová tempera na plátně, 1973, G on 21

Večer v zahradě (kosatce), olejová tempera na papíru, 1974, G on 22

Slunečnice, olej na plátně, 1950, G on 15

Zátiší s houslemi, tempera na papíru, 1960, G on 18

SOCHAŘI POLIČSKA

Jan Lichtág (narozen 1898 v Poličce, zemřel 1985 v Brně)

Od roku 1912 studoval Odbornou keramickou školu v Bechyni a v letech 1915-1921 absolvoval Uměleckopřmyslovou školu v Praze, speciálku u profesora Drahoňovského. V roce 1922 odjel do Francie a od roku 1923 pracoval v Sevres a Paříži jako samostatný návrhář keramiky. V roce 1925 se vrátil zpět do Československa. Později působil jako profesor na Státní odborné škole pro porcelánový průmysl v Rybářích u Karlových Varů. Odtud v roce 1928 přesídlil do školy uměleckých řemesel v Brně, na níž působil až do roku 1958. Díla z pálené hlíny vystavená v galerii zastupují hlavně dva Lichtágovy oblíbené okruhy: ženské tělo a koně.

Dívky na výsluní 1928-1938, G pn 4

Tanečníci 1936, G pn 3

Koňské dostihy, keramický reliéf 1928-1938, G pn 6

Odpočinek po práci, G pn 10

Zklamání, G pn 11

Důvěra, 1939-1945, G pn 13

Dívčí portrét – dcera Jana, 60. léta, G pn 7

Letící čas I., II., před 1967, 1967, G pn 8,9

K tématu koně patří u Jana Lichtága i plastika *Letící čas*, která je v galerii vystavena ve variantě představující reálnou podobu jezdkyň na koni. Mladší plastika, v níž se kůň i jeho jezdkyň proměnily v šipy řítící se nezadržitelně vpřed, již zastupuje abstraktní výtvarný proud.

Josef Kadlec (narozen 1894 v Borové u Poličky, zemřel 1959 ve Svitavách)

studoval Vysokou školu umělecko-průmyslovou v Praze. Strávil 4 roky na frontě. Pracoval dva roky v ateliéru prof. Bohumila Kafky, s nímž se podílel na výzdobě rondokubistického bankovního paláce Adria od arch. Pavla Janáka. Na Zvěrokruhu plastického orloje ve vestibulu banky vypracoval dvě figury, podílel se také na sochách na fasádě budovy. Ve své tvorbě dával Josef Kadlec přednost hladkému, uzavřenému objemu, což ho spojuje s dílem jeho druhého učitele Josefa Drahoňovského. Věnoval se pomníkové tvorbě, portrétnímu umění a medailérství, upřednostňoval carrarský mramor. Později opustil Prahu a vrátil se zpět do Borové u Poličky. Po válce se na výzvu Syndikátu výtvarných umělců odstěhoval do Svitav.

Je autorem mnoha památníků na válku umístěných v tomto kraji. Právě v této tvorbě dosáhl vysoké kvality a mimořádně silného účinku. Nezobrazuje totiž raněné či vítězné vojáky, ale ty, jež válka zasáhla. V poličském parku je to Pomník padlým z roku 1926 (*Vdova*) – vdova s malou holčičkou marně vyhlíží návrat svého muže. Pro Sádek u Poličky vytvořil v r. 1935 pomník obětem války - sochu děvčete zamyšleně sedícího na louce a vzpomínajícího na otce. Socha je nazvána *Vzpomínka* a její předloha z roku 1934 je umístěna v expozici galerie.

Na objednávku města Poličky vyhotovil v roce 1957, tedy ještě za života skladatele, pamětní desku Bohuslava Martinů na věž kostela sv. Jakuba.

Vzpomínka, patinovaná sádra, před 1934, G pn 2

Jan Černý (narodil se 1907 v Rychnově u Hlinska, zemřel 1978 v Jablonci nad Nisou)

V roce 1927 byl přijat na Státní uměleckoprůmyslovou školu v Praze. Po dokončení studií se v roce 1935 vrací na Vysočinu. V roce 1947 byl jmenován profesorem sklářské školy v Železném Brodě a odstěhoval se tam. V roce 1948 na místo ředitele školy nastoupil profesor Jaroslav Brychta. Ten se v této době věnoval slinování barevné skelné drtě do formiček. Hledal výtvarníka, který by se spolupodílel na vývoji této nové technologie. Jan Černý se soustředil hlavně na spojení tavení skla do formy se sochařstvím. Se svými žáky tuto technologii vyvinul a prakticky uplatňoval. Později na sklářské škole vzniklo samostatné oddělení pro využití skla taveného ve formách.

Díky spolupráci Jana Černého s československou vývozní organizací Skloexport se jeho plastiky objevovaly v zahraničních expozicích a na mezinárodních veletrzích. Vzhledem k velkému zájmu se jeho skleněné plastiky začaly vyrábět v sériích (po 5-10 ks a někdy 50-100 ks). Některá díla však vznikla pouze jako unikáty. Pedagogickou činnost ukončil v roce 1958. Od té doby se mohl své výtvarné práci věnovat naplno. Do roku 1976 tak vytvořil 117 unikátů a 205 vzorů pro odlévání v sériích. V roce 1975 Jan Černý daroval Městskému muzeu v Poličce rozsáhlý soubor skleněných plastik a dřevořezb hraček.

Technologický postup při výrobě tavených skleněných plastik

Po kresebné přípravě se z modelářské hlíny vytvoří sochařská předloha. Z modelu se potom vyrobí negativní forma, v níž se roztavením skloviny odlévá socha. Užívá se křišťál nebo transparentní barevná skla. Odlitá socha se dále upravuje, zabrušuje, matuje, leští.

Tato technologie v sobě skrývá nebývalé možnosti, dá se jí vytvořit pozitivní i negativní reliéf a trojrozměrné plastiky. Světlo pronikající plastikou vytváří mnoho jedinečných barevných a světelných efektů, které plastiku oživují. S vlastnostmi skla, postavením jednotlivých ploch, s jejich tloušťkou, barvou skleněné hmoty a její strukturou, je třeba počítat již od počátku tvorby. Významná je zde spolupráce se sklářským technikem, který určí, co je a co není možné technologicky provést.

Na počátku díla však stojí sochařská představa, která je konfrontována se sklem, jehož vlastnosti dávají sochařskému dílu zcela nový rozměr.

Skleněné plastiky G pn 18-130

Pavel Herynek (narozen 1943 v Poličce, žije v Olomouci)

Rodina žila v Proseči, ale nejbližší porodnice byla v Poličce. V letech 1959-1963 studoval na Střední uměleckoprůmyslové škole v Brně. Potom následovalo pětileté studium na katedře výtvarné teorie a výchovy Filozofické fakulty Palackého univerzity v Olomouci (1964-1969), kde později učil.

Pavel Herynek je významný český šperkař. Nepracuje však s drahými kovy a kameny, volí spíše dřevo (i jeho vzácné druhy), papír, umělou hmotu ad. Kromě toho se věnuje grafice, fotografii, kresbě a plastice. Ve své tvorbě se silně inspiruje přírodou. Svou inspiraci abstrahuje, jakoby „kultivuje intelektem“. Vzniká tak vycizelovaný, dokonale provedený tvar, který slučuje svět lidské civilizace a svět přírody.

Jaro, polychromovaný dřevěný objekt, 1990, G pn 15

Maggot, polychromovaný dřevěný objekt, 1989, G pn 16

Štít, šperk – objekt, dřevitá hmota, žlutý lak, 1993, G pn 17

Marek Rejent (narozen 1969 v Poličce, žije v Proseči)

Rodina žila v Proseči, ale nejbližší porodnice byla v Poličce. Absolvoval Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze u prof. Kurta Gebauera (1997). Je sochařem a konceptuálním umělcem. Pro poličské muzeum v r. 2009 realizoval do vstupního vestibulu objekt Kyvadlo.

Kameny, objekt – pohyblivá plastika, pryskyřice, el.motory, 1997/2009, G pn

Nosným principem instalace „Kameny“ je jemná absurdita, vyplývající z pohybu kamenů, objektů, které považujeme za neživý inventář přírody. Absurdita je založena na mírném, téměř nezpatelném posunu oproti „normálnímu“ stavu. Pocit, že tu něco nehraje a my ještě nevíme, co to je. Dokážeme to rozpoznat až po delším soustředěném pozorování či přemítání. Tím že překračuje (právě absurdním posunem reality) horizont věcnosti obyčejného života, se právě k tomuto životu vyslovuje. Má v sobě něco ze střídavosti a důvěrnosti, plynoucí z neustálého dotyku s věcmi a s přírodou (Marek Rejent pochází z rodiny s dlouhou řezbářskou tradicí), a zároveň také něco, co je dnes téměř vytlačeno na periferii vědomí, pocit souznění s přírodou a jejího vnitřního, někdy téměř magického života.

INFORMEL – ABSTRAKCE

Zbyšek Sion (narodil se r. 1938 v Poličce, žije v Praze a Poličce)

Vystudoval Školu uměleckého řemesla v Brně (1953-1957). Po ní nastoupil na Výtvarnou školu v Praze (1957-1958), na které studoval u J. Vodrážky a nakonec v letech 1958-1964 absolvoval Akademii výtvarných umění v Praze, v ateliéru J. Horníka a Karla Součka.

V roce 1960 se připojil k hnutí radikálního informelu a k autorům neoficiálních výstav, nazvaných Konfrontace. Informel byl světovým výtvarným hnutím 50. let, které směřovalo k expresivní abstrakci, rázně se oddělilo od starších proudů a usilovalo o novou orientaci člověka ve světě, kde se vrstvila existencionální úzkost, devalvace hodnot. Východiskem se stával vstup do nové skutečnosti, do vnitřního světa současného člověka a to bez estetických prvků se záměrem maximálního výrazového působení a to prostřednictvím netradičních výtvarných postupů a materiálů. Na počátku tvorby se tematicky orientuje k Zemi a k archetypální (prapůvodní) krajině. Amorfni (beztvarou) hmotu barvy proměňuje v bohatou strukturu, která má postihnout samu planetární paměť. Styx je v antické mytologii hraniční řeka podsvětí. Hranice, podzemí, zapomnění – pojmy úzce spjaté s dávnou historií i nedávnou minulostí.

Ve sbírce poličské galerie jsou také zastoupena díla z 80. let, v nichž se Zbyšek Sion vrátil k figurativní malbě. Obrazy představují vynikající díla figurální kompozice, odehrávající se stále v intencích archetypálního příběhu (pravzoru, trvale platného příběhu), který je však konfrontován se současným světem. Scény vedou k zamyšlení nad etickou zkušeností postavenou proti pocitům marnosti a tázání se po smysluplnosti lidského konání, jež často vyplývá z konfrontace člověka s existenciálními archetypy, stále znovu se neodbytně vracejícími ve vyhocených situacích.

Nejmladším dílem Zbyška Siona, zastoupeném ve stálé expozici, je obraz Věčný koloběh II. z roku 1996. Ani zde se nevzdalujeme od autorova zájmu o archetypy. V barevné kompozici je zde zobrazeno zamyšlení nad během věcí, jejich věčnými proměnami, zrozeními a zániky.

Řeka Styx, kombinovaná technika, 1960-1963 (diplomová práce), G on 87

Geneze I., kombinovaná technika, 1963, G on 88

Černý horizont, asambláž, 1960, G on 90

Bez názvu, asambláž, 1961-1963, G on 93

Modrá struktura, kombinovaná technika, 1962-1963, G on 142

Věčný koloběh II., akryl na sololitu, 1996, G on 107

Bořivoj Borovský (se narodil r. 1933 v Poličce, + 2012 v Hradci Králové)

Studoval na Pedagogické fakultě Univerzity Karlovy v Praze u prof. Cyrila Boudy, Martina Salcmána a Karla Lidického. Ve své tvorbě je silně ovlivněn krajinou a starou malbou, kterou se však nechává inspirovat spíše v barevných koncepcích, tvarech, kompozici apod. Barva je pro něho velmi důležitá, hněte ji během malby a tak stále znovu rozvíjí původní myšlenku. Jeho díla však nevznikají na základě ucelené představy o tom, jak mají nakonec vypadat. Původní představa se při malbě střetává s jedinečností chvíle, malířovou hrou s barevnými plochami, tóny, tvary a liniemi. Tak je každé dílo jedinečné. Je záznamem neopakovatelné chvíle svého zrodu. Ve vystavených obrazech hraje také velkou roli prostor. Promítají se do nich pohledy do krajiny, průhledy mezi mraky. Autor žije a tvoří v Hradci Králové.

„Stále v sobě uchovávám velmi silný zážitek krajiny, kterou jsem ve svých začátcích téměř výhradně dělal, ta se často objevuje (třeba ve fragmentech) i na obrazech, které se mohou zdát jen nefigurativními kompozicemi.“ B. Borovský

Modrý tvar, olejomalba na plátně, 1963, G on 7

Obraz, olejomalba na plátně, 70. léta, G on 2

Do prostoru, olejomalba na plátně, 1987, G on 121

Grafika, G gn 201-205, 340-346

Kresby G kn 47-50, 235-241

Jan Štěpánek (se narodil r. 1940 v Poličce, kde doposud žije)

Je autodidakt, k malování se propracoval bez výtvarných škol. Tvořbě se věnuje od roku 1962. Užívá spíše tlumených barev, kombinuje hladkou malbu se strukturou.

Volný pád patří do té části jeho tvorby, která se věnuje civilizačním otázkám, ale má v sobě obsaženo i tázání se po jednotlivci a jeho vztahu k celku.

Volný pád, kombinovaná technika na sololitu, 1995, G on 81

Ludmila Jandová (narozena 1938 v Osíku u Litomyšle, zemřela 2008 v Hradci Králové)

Od r. 1959 studovala Akademii výtvarných umění v Praze u prof. Vladimíra Silovského a prof. Vojtěcha Tittelbacha, do r. 1965. V r. 1969 vrátila se do Osíku u Litomyšle.

Mistrovství dosáhla v grafické tvorbě – zejména u barevné suché jehly. Intenzivně se věnovala také pastelů, kresbě a dalším technikám. Dávala přednost abstraktnímu zobrazení a vyjadřování pocitů a poselství. Záznamy zdánlivě banálních, nevýznamných dějů, nám umožňují mnohem lépe vnímat kouzlo a posvátnost každé události, k níž na světě dochází. Dovolují nám prožít její definitivnost, neopakovatelnost, jedinečnost, něco, co proběhlo právě tady a teď. Tyto děje mají v mnoha směrech obrovský dosah a význam ve své nezvratitelnosti, jedinečnosti, věčnosti, v samém aktu proměny a konání. V tom je také jejich krása, která až mrazí, z níž může jít děs. To všechno nás nutí se k nim stále vracet, dívat se na ně, prožívat je a tak se přibližovat k základům světa i svým vlastním, k vlastní nekonečnosti.

Ohraničený prostor I., akryl na polystyrenu, 2002, G on 151

soubor grafiky G gn 206-221, 347-356, 404-430

Vladimír Kopecký (narozen 1931 ve Svojanově, žije v Praze)

Absolvoval Střední uměleckoprůmyslovou školu sklářskou v Kamenickém Šenově (1946-48) a Novém Boru (1948-49) a Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze (1949-56). Od r. 1990 do

r. 2009 profesor a vedoucí ateliéru skla na VŠUP Praha. Tento významný český sklář se podílel na českém pavilonu EXPO 58 Brusel, EXPO 67 Montreal, EXPO 92 Sevilla a na řadě zahraničních výstav. Pro Poličku navrhnul v r. 2009 skleněnou stěnu v muzejní expozici sklářství na Horácku. Kromě sklářských realizací se intenzivně věnoval malbě, převážně abstraktní.

(text VK) Má umělecká dispozice vyvolává otázky svou vícestranností. Ovšemže existují dva základní tvůrčí typy; dionýský a apollinský. Apollinské je klasika, uměřenost, racionalita, soulad, konstrukce... Dionýské je vášně, síla, extáze, smyslnost. Nietzsche vyzdvihoval jako životadárný živel dionýský. Já mám rád obojí. Je to sice nebezpečné a školometi to neradi vidí. Jsou však situace a zejména u prací v architektuře, že využiji jen jedno z obou hledisek. Kdybych tady nepracoval s rozmyslem, plným zaujetím a profesionalitou, byla by to katastrofa. Důkazem je tato skleněná stěna. Musím do toho vložit osobitost, (vzpomenu na některé své malby, které jsou předobrazem tohoto řešení), vědomí prostorových souvislostí a neopomenu též funkci. Vložený opravdový cit, vizuální inteligence vytvoří autentické dílo a ne jen dekoraci v architektuře. Samozřejmě umím i svrchované dílo v duchu pouze dionýského pojetí. Ale zneužít toho v Poličce, v této místnosti, by bylo hotovým neštěstím. Jestli v divákovi dílo vyvolá atmosféru chvějícího se klidu nebo vizi tajemného obětního stolu, který byl původní inspirací, budu rád. Tedy, bez velkých řečí; dílo sjednocuje prostor sálu, zakrývá nežádoucí, brání výhledu, propouští a rozptyluje světlo a vyjádřenou uměleckou výjimečností přispívá k celkové atmosféře a neruší při vnímání množství exponátů. Při tom všem je to osobitě ryzí umělecké dílo - velký obraz v prostoru.
Modlitba zavržených, akryl na sololitu, 2001, G on 153

NOVÁ FIGURACE

Zbýšek Sion (text o autorovi v předchozím oddílu)

Podzimní krajina, akryl na papíru, na sololitu, 1985, G on 89

Přirozený výběr, akryl na sololitu, 1983-1984, G on 97

Odchod ze scény, akryl na papíru, na sololitu, léto 1989, G on 91

Morový sloup /v Poličce/, komb. technika na papíru, 2008, Gon 186

Soubor kreseb G kn 189-234

Soubor grafiky G gn 435-437, 606-608

Martin Pawera (se narodil r. 1952 v Poličce, žije ve Frýdku-Místku)

V letech 1975-1981 studoval na Akademii výtvarných umění v Praze v ateliéru prof. Karla Součka. Ve své tvorbě se věnuje figurální malbě. Vybírá si témata ze svého okolí, z všedního života obyčejných lidí. Zaměřuje se hlavně na střední a starší generaci. Umí velmi dobře vystihnout jedinečnost zobrazeného člověka i chvíle, při které ho zastihnul - na pláži, v nemoci, u jídla, při odpočinku apod. Významnou roli v jeho obrazech hrají detaily, různé předměty, které patří do života zobrazovaných postav nebo dané chvíle: hrníček se švestkami, mucholapka, kytička, pes, fotografie apod. Jimi umně dokresluje charakter portrétovaných lidí a atmosféru okamžiku. Přesto mají Pawerovy obrazy jistý tón neurčitosti a bezčasovosti, k níž přispívá i barevnost jeho pláten. Rád volí zemité tóny, hnědozelené, modrozelené barevné ladění. Jeho obrazy vyjadřují harmonii, pohodu a klid.

Mucholapka, olejomalba na plátně, 80. léta 20. století, G on 146

Miroslava Zychová (se narodila r. 1945 v Poličce, žije v Hlinsku)

Rodina žila v Hlinsku, ale nejbližší porodnice byla v Poličce. Vystudovala Akademii výtvarných umění v Praze, kde pracovala v ateliéru prof. Karla Součka.

Vystavené dílo je přeplněno postavičkami a událostmi, které k sobě povětšinou nemají vůbec žádný vztah. Zachycuje mnohost událostí, které probíhají zároveň, vzájemně se ovlivňují nebo nemají žádný vztah. Ona mnohost je nahlížena z nadhledu. Nastihuje vztah makrokosmu a mikrokosmu, jejichž vzdálenost je v mnoha ohledech sporná. Kde začínají a kde končí? Rozevřená dlaň s nesčetnými událostmi může také představovat záznam minulých zážitků, které se v člověku během jeho života otiskly.

Veronika, olejomalba na plátně, 1969, G on 120

Ruka, kombinovaná technika-tempera a vosk na papíru, na sololitu, 1975, G on 99

Jiří Šindler (se narodil v roce 1922 v Poličce, žije v Brně)

V Poličce absolvoval gymnázium. Vystudoval pražskou Umělecko-průmyslovou školu (1943-1944, 1945-1950), v grafické speciálce prof. Antonína Strnadela. Od roku 1955 žije v Brně, kde působil na Státní uměleckoprůmyslové škole (dnešní Škola uměleckých řemesel) jako profesor písma (v letech 1969-1983 i později).

V celém svém díle se věnuje knize, ilustraci, knižní grafice, písmu a kaligrafii (=krásné písmo). V ilustracích převládají díla ruských autorů a pohádky. Významnou roli hrají právě ilustrace pohádkových knih, které hýří barvami. Navrhuje knižní vazby, grafickou úpravu knih, jejich přebaly a podobně. Za zmínku jistě stojí i tvorba tiskového písma – mimo jiné hlaholice pro hlaholský misál (olomoucké arcibiskupství, 1992). A právě výtvarným ohlasem na práci s tiskovým písmem je vystavená kolekce Kompozice na téma hlaholské abecedy.

„M“ „Ě“ „U“ „V“ (hlaholské motivy), kombinovaná technika, 1991-92, G kn 175-178

Soubor grafiky, G gn 97-200, 293-331, 368-403, 439-447

Soubor kreseb, G kn 40-46, 105-188

Ivo Křen (narozen 1964 v Pardubicích, žije tamtéž)

žije a tvoří v Pardubicích, ale pobývá i v Poličce, odkud pocházejí jeho rodiče. Je správcem sbírky moderního sklárství v pardubickém muzeu. Je absolventem Pedagogické fakulty v Hradci Králové a věnuje se grafice. Velkou zvláštností je počet tiskových barev (21) a formát – grafika již vlastně supluje klasický obraz. K tisku používá jednu desku, kterou postupně odrývá pro další barvy.

Odkud přicházejí, co jsou, 21 barevný linořez, 1999, G gn 433

NOVÁ MÉDIA

Martin Janíček (narodil se r. 1961 v Praze, kde nyní žije)

(Dědeček pocházel z Jedlové u Poličky.) V 18 letech se začal učit tavičem bronz. V roce 1981 nastoupil na Školu užitého umění. V letech 1990-1997 studoval na Akademii výtvarných umění, kde následně rok působil jako asistent v ateliéru konceptuálního umění.

Sochy a plastiky tvoří od roku 1981, věnuje se realizacím akustických instalací a audiovizuálně

řízených expozic, které jsou vytvářeny tak, aby vedly diváka ke spolupráci a vlastnímu experimentování, aby se tak podílel na společném objevování. Jeho světem je universum, v němž se proplétá dunění, chrastění, cinkání, klapání i tichý dech.

Obraz světa, umístěný v galerii, byl inspirován budhistickou a brahmanickou symbolikou mandaly, magického kruhu a liturgického obrazu země na papíru nebo na látce. Dřevěný sud podpírají čtyři segmenty představující čtyři elementy, čtyři světové strany. Na tuto konstrukci se promítá asi dvacetiminutová videosekvence se scénami z každodenního života města, s detailními záběry ulice v měnícím se tempu a rytmu.

Autor tak spojuje makrokosmos – čtyři elementy, čtyři světové strany, planetu Země i zvuky vesmíru - s mikrokosmem – záběry z denního života, detaily ulice - a z těchto prvků jakoby vytváří mandalu, tedy spirituální obraz světa. Symbol makrokosmu je zaplněn obrazy mikrokosmu. Je to mandala sestavená ze současných tvarů.

Obraz světa, multimediální objekt: překližkový válec o průměru 197, síta, videoprojekce, zvuk, 1994, G on 77

Multimediální umění

Tento umělecký směr existuje už od 60. let 20. století, ale k jeho skutečnému rozvoji došlo až v 70. letech v návaznosti na velký rozkvět digitální techniky a tím i její dostupnost. Užívá se i názvu intermédiá. Multimediální umění vzniká spojením výtvarných a dramatických oborů, slučuje divadlo, malířství, sochařství, hudbu. Obecně známými zástupci jsou Laterna Magika a Křižíkova fontána v Praze na Výstavišti. Vychází z toho, že k vyjádření současného světa je třeba užívat současných prostředků, které se spolupodílejí na jeho utváření. Proto bohatě užívá možnosti počítačů, videa a dalších moderních technologií. Ty jsou bohužel dodnes poměrně nákladné, což výtvarníkům značně komplikuje vlastní tvorbu.

Nová média se u nás začala výrazně prosazovat v polovině 90. let 20. století a často využívají projekci a zvuk.

Veronika Bromová

(se narodila r. 1966 v Praze, žije v Praze a Poličce)

Žije v Praze a od roku 1996 pobývá i v Poličce - Lezníku a nyní v Poličce - Stříteži. Roku 1993 absolvovala Vysokou školu uměleckoprůmyslovou v Praze obor knižní grafiky a ilustrace u prof. Jiřího Šalamouna (diplomovou prací byly ilustrace k Máchovu Máji). Již na škole se věnovala fotografii a práci s počítačovými grafickými programy. Od r. 2001 do 2010 vedla ateliér nových médií na Akademii výtvarných umění v Praze. Patří k významným představitelům výtvarné generace, která se přihlásila o slovo v polovině devadesátých let 20. století. Zastoupena je ve významných publikacích o české fotografii 20. a 21. století a v prestižních sbírkách – mimo jiné v Centre Pompidou Paříž a Národní galerii v Praze. V této souvislosti jistě potěší, že od roku 1999 najdeme její práce také ve sbírkách poličské galerie. S úspěchem se podílela na celé řadě výstav doma i v zahraničí - například zastupovala ČR na benátském bienále v roce 1999. Podílela se i na publikaci „Polička a okolí – alternativní průvodce pro alternativní poutníky“ (2003).

Z cyklu ZEMZOO, barevná fotografie na pěnové desce - soukromá performance, tělo autorky, lepicí páska, zrcadlová folie, 1998 (Cyklus ZEMZOO zastupoval Českou republiku na Bienále současného umění v Benátkách v r. 1999, do Poličky zakoupeno 1999), G on 118

ZEMZOO je cyklus fotografií vycházející z autorčina zážitku, kdy se ztratila v New Yorku, velkém, cizím, rychle pulzujícím městě. Při svém hledání narazila na zvláštní atrakci, velké akvárium napuštěné vodou, ve které plaval lední medvěd. Najednou se s tím zmateným tvorem vytrženým ze známého prostředí ztotožnila. Ve zvířeti vrženém do nesmyslných podmínek viděla nejen sebe, ale vlastně každého člověka nuceného přizpůsobovat se civilizaci, v níž žije. Ve středu instalace byl pohyblivý objekt, který byl pokryt bílým boa (peřím) a podobal se plavajícímu medvědovi; okolo

bylo 6 fotografií (z nichž jedna je zde vystavena). Autorka omotala své tělo páskou (hledala hranice mezi svým tělem a vnějším světem) a fotila svůj odraz v pomačkané zrcadlové folii. Došlo tak k deformaci realistického záběru (nejde o počítačovou manipulaci). Autorka dosáhla tradičním fotografickým postupem (samospoušť) netradičního výsledku.

Z cyklu *Detaily*, dvě barevné fotografie, 1998, G on 115, 116

Rozcestí, z cyklu *Království*, fotografie, tisk na plátně, 2003-05, G on 182

Co na obraze vidím? Pokud si odmyslím postavy, tak vidím svůj rodný kraj. Tím že vidím horké počasí a obilí, tak si vzpomenu na letní cesty. Ano je zde cesta – může to být fyzická cesta, po které jdeme, ale i pocitová cesta. Cesta může být odněkud někam, ale i odnikud nikam. Cesta je pro chůzi, ale je to i spojení (cesty viz brožura *Alternativní průvodce...*). Zde není běžná cesta, zde jsou cesty dvě, zde je – rozcestí. A rozcestí nás nutí k tomu abychom si vybrali – fyzicky (půjdu doprava), nebo obrazně (půjdu po té snazší méně bolestné cestě – ta však zpravidla vede ...). I malé dítě může díky pohádce porozumět o čem je tato fotka. Použití dvou postav nenechává na pochybách, že jde o volbu – a každý z nás v životě si čas od času musí vybrat svoji cestu. Co myslíte?

Houbičkové království, z cyklu *Království*, fotografie, tisk na plátně, 2003-05, G on 183

V cyklu „Království“ autorka propojuje téma krajiny a tělesnosti. Vlastní tělo se jí stává nejoblíbenějším výrazovým prostředkem a snaží se ho zapojit do širších vztahů a obsahů. Ne každý si její dílo vychutná či ocení, jisté však je, že autorka hledá nové cesty a rozhodně nepředstavuje všeobecně přijatelný průměr a zaručené estetické jistoty. Ostatně téma „jistoty-nejistoty“ provází celý náš život. Nebojme se moderního umění, hledejme a vnímejme. Jak uvádí Veronika Bromová v katalogu výstavy: „I já si uvědomuji, že mám celou řadu předsudků, které bych nechtěla mít. A vím, že jsem schopná se jich zbavit například právě, když fotím sama sebe. Člověk se naučí dívat sám na sebe jinak. Z jiného pohledu.“

Na viděnou...

(autor textu David Junek, 2014)